

Taristuministri määruse „Reoveepuhastuse energiatõhususe edendamiseks toetuse andmise tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrusega kehtestatakse riigi eelarvestrateegia meetme „Reoveepuhastuse energiatõhususe edendamine“ rakendamiseks aastatel 2021–2030 lubatud heitkoguste ühikute enampakkumisel saadavast tulust toetuse andmise ja kasutamise tingimused ja kord.

Määrus kehtestatakse atmosfääriõhu kaitse seaduse § 161 lõike 3 ja § 182¹ lõike 5 alusel. Riigieelarve strateegias määratud meetme elluviimiseks võib tulu kasutamise eest vastutav minister kehtestada määrusega enampakkumisest saadud tulu kasutamise tingimused ja korra. Määruse eesmärk on määrata kindlaks toetuse andmiseks objektide valiku kriteeriumid ning toetust kasutades tehtavate investeeringute tegemise tingimused ja kord, saavutamaks maksimaalses võimalikus ulatuses soovitud eesmärgid. Määrusega kehtestatakse nõuded taotlejale ja taotluse kohta ning taotluste menetlemise kord, sh taotluste hindamiskriteeriumid ning nõuded reoveepuhasti energiaauditi kohta. Määrusekohane toetuse andmine panustab Keskkonnakaitse- ja kasutuse programmi meetme „Merekeskkonna ja vee kaitse ning kasutus“ tegevusse „Vee säästliku kasutamise ja kaitse tagamine“.

Määruse ja seletuskirja koostasid Kliimaministeeriumi veeosakonna veeinvesteeringute valdkonnajuht Olav Ojala (626 2919, olav.ojala@kliimaministeerium.ee) ja kliimaosakonna peaspetsialist Brit-Beatrice Peri (605 1259, britt-beatrice.peri@kliimaministeerium.ee). Riigiabi reeglite kohase vastavusanalüüsi ja ekspertiisi tegi SA Keskkonnainvesteeringute Keskus. Määruse õigusekspertiisi tegi Kliimaministeeriumi õigusosakonna jurist Rene Lauk (626 2948, rene.lauk@kliimaministeerium.ee). Keeletoimetuse tegi Justiitsministeeriumi õigusloome korralduse talituse keeetoimetaja Aili Sandre (5322 9013, aili.sandre@just.ee).

2. Määruse eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu tekst on jaotatud seitsmeks peatükiks:

1. Üldsätted;
2. Toetuse andmise alused;
3. Taotlusele esitatavad nõuded;
4. Taotluse menetlemine;
5. Toetuse saaja õigused ja kohustused;
6. Toetuse maksmine ja kasutamine;
7. Vaidemenetlus.

Määrus koosneb 20 paragrahvist.

Määruse 1. peatükk sisaldab üldsätteid. Sätestatakse määruse kohaldumisala ja toetuse andmise eesmärk ning meetme rakendaja.

Paragrahvi 1 lõiked 1–3 kirjeldavad, millist poliitikaeesmärki ja tulemusi aitab toetuse andmise tingimuste määrus (edaspidi *TAT*) saavutada. Toetuse andmise eesmärk on vähendada vee-ettevõtetes reoveepuhastusele kulutatava elektrienergia hulka ning aidata sel viisil kaasa elanikkonnale taskukohaste hindadega ühiskanalisatsiooni teenuste pakkumisele. Taskukohaste hindadega ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuste pakkumine elanikkonnale olukorras, kus elektrienergia hind on olulisel määral tõusnud, on ühiskonda mõjutav poliitiline väljakutse. Kohalike omavalitsuste poolt elanikkonda teenindama määratud vee-ettevõtjad rahastavad ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuseid veeteenuste käibest (veehinna ja elanikkonna tarbitava vee koguse järgi). Olmevee ammutamine, puhastamine, tarbijatele jaotamine ning reovee kokku kogumine ja käitlemine on energiamahukad tehnoloogilised protsessid, kus

elektrienergia kulu moodustab sageli ligi poole kogu vee-ettevõtte kuludest¹. Seetõttu on elektrienergia kallinemisel oluline mõju vee-ettevõtja kulubaasile, mistõttu tekib vee-ettevõtjal vajadus tõsta veeteenuste hinda. Kallinevad veeteenused raskendavad elanikkonna toimetulekut. Seetõttu on vaja toetada investeeringuid, mille tulemusel veevarustuses ja reoveekäitluses tekib oluline elektrienergia kokkuhoid. Elektrienergia kokkuhoid avaldub tulemusnäitajates „reoveepuhastuses tarbitava elektrienergia sääst (MWh/a)“ ja „reoveepuhastuse elektrienergia erikulu vähenemine, arvatuna ärastatud reostuskoormuse ühiku kohta (kWh/kg(BHT₇))“. Reostuskoormus määratakse biokeemilise hapnikutarbe sisalduse (BHT₇) ja vooluhulga korrutisena². Reoveepuhastis ärastatud reostuskoormus on reoveega puhastisse jõudva reostuskoormuse ning heitveega suublasse suunatava reostuskoormuse vahe.

Senised uuringud on näidanud, et reoveepuhastuses kulub suurem osa elektrienergiast (keskmiselt 60% kogu reoveepuhasti elektrienergia tarbest) aeratsiooni protsessi käitamisele. Olulist elektrienergia kokkuhoidu 15–25% on saadud reoveepuhastuse protsesside optimeerimisega, sh puhastusprotsesside automatiseerimisega ning aktiivmuda aeratsiooni intensiivsuse kohandamisega reaalsele hapnikuvajadusele vastavaks³. Reoveepuhastuses kasutatava elektrienergia kokkuhoiule on suunatud ka asulareovee puhastamise direktiivi ümbersõnastus⁴, mille Euroopa Parlament ja nõukogu võtavad eeldatavasti vastu sügisel 2024.

Paragrahvi 1 lõigetega 5 ja 6 seostatakse TAT alusel antav toetus Riigikogu 12. mai 2021. a otsusega heaks kiidetud Eesti pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõtete hoidmisega ning sihi „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ ja selle alamsihi „Eesti majandus on tugev ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline ning leiab uusi äriühimalusi“ eesmärkide saavutamiseks.

Lõikes 7 sätestatakse, et toetust antakse vähese tähtsusega abina (VTA). Toetuse saajaks on vee-ettevõtjad, mis tegevuse järgi liigituvad üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavateks ettevõteteks. Seega on vee-ettevõtjail võimalik TAT alusel toetust taotleda vaba VTA jäägi ulatuses, kuid mitte rohkem kui 750 000 eurot, mida arvestatakse kumulatiivselt kolme aasta peale.

Paragrahvis 2 sätestatakse meetme rakendajad. Meetme rakendamise üldise koordineerimise eest vastutab Kliimaministeerium. Toetuse taotlusi menetleb, hindab, toetatavatele projektidele teeb väljamakseid ja projektide üle teeb järelevalvet SA Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Määruse 2. peatükis sätestatakse toetuse andmise alused, sh määratakse toetuse saaja ja toetatavad tegevused, projekti elluviimise periood, kulude abikõlblikkus ning toetusmäär.

Paragrahvi 3 lõikes 1 sätestatakse, et toetuse saajaks saab olla kohaliku omavalitsuse volikogu otsusega vee-ettevõtjaks määratud ettevõtte ning toetusega hõlmatav reoveepuhasti peab olema taotleja omandis või valduses. Sellega välistatakse juhtumid, kus ühe reoveepuhasti energiatõhususe edendamiseks taotleb toetust mitu taotlejat, ning tagatakse, et taotlejal on ka omandist või valdusest tulenevad õigused reoveepuhastis projektikohaste parenduste elluviimiseks.

Lõikes 2 sätestatakse üldised nõuded taotlejale varasema maksekäitumise, majandustegevuse ja toetuste kasutamise jm taoliste asjaolude kohta. Lõikes 3 sätestatakse, et üks taotleja võib

¹ Vee-ettevõtjate hinnangud. Info kogutud Eesti Vee-ettevõtete Liidu kaudu.

² Kivirüüt, A., Kuusik, A., Laht, M., Kõrgmaa, V. (2023) Reostuskoormuse määramine. A. Maastik (toim), *Reoveepuhastuse käsiraamat* (lk 53), Tallinn: CleanEST. <http://hdl.handle.net/10492/8620>

³ Barndök, H., Tamm, I., Meeliste, S., Subdin, P. (2019) Vee-ettevõtete ressursitõhususe uuring. Uuringu aruanne. <https://kliimaministeerium.ee/sites/default/files/documents/2021-09/Vee-ettev%C3%B5ttete%20ressurssit%C3%B5hususe%20uuring.pdf>

⁴ Asulareovee puhastamise direktiivi 91/271/EMÜ ümbersõnastuse ettepanek 2022/0345(COD): <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7108-2024-INIT/en/pdf>

taotleda toetust mitme enda opereeritava reoveepuhasti energiatõhususe parandamiseks. Sätte eesmärk on tagada võrdne kohtlemine vee-ettevõtjatele, kes opereerivad mitut reoveepuhastit. Riik on varem suunanud toetusi vee-ettevõtjatele, kes teenindavad vähemalt kuut puhastit reoveekogumisalal⁵ ning ka uute reoveekogumisalade teenindamisele võtmiseks vajalikeks investeeringuteks⁶. Seega pole otstarbekas eelnõukohase määrusega vee-ettevõtjate taotluste arvu piirata.

Paragrahvis 4 sätestatakse, millistele tegevustele toetust antakse. Lõikes 1 loetletakse toetatavad tegevused, milleks on reoveepuhastuse energiaauditite koostamine või ajakohastamine ning reovee puhastusprotsesside tõhustamine. Energiaauditite ajakohastamise toetamise võimaldamine on vajalik, sest on puhasteid, millel on juba tehtud energiaaudit või ressursiaudit⁷, kuid see võib vajada ajakohastamist, et võtta arvesse vahepeal tehtud, sh auditi soovitusel põhinevad energiatõhususe parendused ja saavutada vastavus TAT nõuetele.

Paragrahvi 4 lõikega 2 välistatakse toetuse andmine tegevusteks reoveepuhastites, mis on ette nähtud üksnes tööstus- või tootmisettevõtte vajadusteks. Lõige on vajalik meetme eesmärgi täitmise tagamiseks. Veeteenuste hinda mõjutab energiatarve asulareoveepuhastites, kuid mitte reoveepuhastites, mis ei puhasta asulareovett. Lõikega 3 välistatakse toetuse andmine projektidele, mis muul moel meetme eesmärgiga ei haaku või keskkonnakoormust suurendavad. TATga eesmärgiks seatud energiatõhusust ei ole toetuskõlblik saavutada suurema veereostuse või suurema kasvuhooonegaaside netoheite hinnaga.

Paragrahvis 5 sätestatakse projekti elluviimise periood. Lõike 2 järgi tuleb projektiga alustada hiljemalt kuue kuu möödumisel taotluse rahuldamise otsusest. Säte on vajalik projekti elluviimisega liigse viivitamise vältimiseks. Pikkade viivitustega kaasneb sageli oluline kulude kasv üldise hinnatõusu tõttu. See võib põhjustada projekti katkestamist või tühistamist, kuid kui projekti algus on nihutatud meetme abikõlblikkuse perioodi lõppu, ei pruugi olla võimalik enam vabanenud vahendeid meetme eesmärgi täitmiseks kasutada.

Paragrahvi 5 lõikes 3 sätestatakse projekti abikõlblikkuse perioodi lõpuks hiljemalt 31.12.2032. Säte tuleneb asjaolust, et kasvuhooonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise perioodi 2021–2030 enampakkumisel saadud tulu kasutamise lõpptähtaeg on 30.11.2033⁸. Projekti abikõlblikkuse perioodi lõpu seadmisel on eelnõukohase määrusega jäetud 11 kuu pikkune ajapuhver võimalike kasutamata vahendite ümbersuunamiseks. Lõikega 4 määratakse kindlaks projekti lõpp lõpparuande kinnitamise ja viimase väljamakse kaudu. Lõpparuande kinnitab ja väljamakse teeb rakendusüksus. Säte on vajalik, et taotlejal ja rakendusüksusel oleks selgus, et projekt ei lõpe projektis kavandatud uurimuslike, tehniliste või ehituslike tegevuste lõppemisega, vaid lõppmaksega.

Paragrahvis 6 sätestatakse projekti abikõlblikud kulud. Lõike 1 järgi antakse toetust üksnes nendeks kuludeks, mis on põhjendatud, mõistlikud ja vajalikud meetme eesmärgi täitmiseks

⁵ Keskkonnaministri 31. 01.2020 määrus nr 10 „Keskkonnaprogrammist toetuse andmise kord ja tingimused“ [RT I, 04.02.2020, 2](#) - § 32 lg 1 p 3 jõustus 01.01.2022.

⁶ Riigihalduse ministri 8.03.2023 määrus nr 14 „Kättesaadavate kvaliteetsete avalike teenuste toetuse andmise tingimused ja kord“ [RT I, 10.03.2023, 1](#) - § 4 lg 1 ja 3.

⁷ Barndök, H., Tamm, I., Meeliste, S., Subdin, P. (2019) Vee-ettevõtete ressursitõhususe uuring. Uuringu aruanne. <https://kliimaministeerium.ee/sites/default/files/documents/2021-09/Vee-ettev%C3%B5ttete%20ressurssit%C3%B5hususe%20uurung.pdf>.

⁸ Vabariigi Valitsuse 4.11.2016 määrus nr 121 „Kasvuhooonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise enampakkumisel saadud tulu kasutamise ja aruandluse üldtingimused“ [RT I, 09.11.2016, 3](#) - § 3 lg 2 jõustus 12.11.2016.

ning mis on tehtud projekti elluviimise perioodil. Säte on vajalik, et tagada antava toetuse eesmärgipärasus ning meetme vahendite kasutamiseks antud ajaraamistikus püsimine.

Lõikes 2 loetletakse abikõlblikud tegevused. Projekti juhtimine, omanikujärelevalve ja ehitustööde kulud on abikõlblikud. Nende kulude abikõlblikkuse vajadus on tehnoloogiavaldkonnas tavapärane ja võimaldab projekti elluviimist, sh juhtimist, läbipaistvalt rahastada ja teha järelevalvet projekti elluviimise üle. Projekteerimise kulud on abikõlblikud, kui projekteerimisele järgneb töö koostatud projekti alusel. See on vajalik toetuse eesmärgipärasuse tagamiseks. Energiaauditi koostamine või ajakohastamine on abikõlblik, kui auditis käsitletakse reoveepuhastuse energiakasutust, tuginedes reaalse energiatarbe mõõtmisele erinevates puhastusprotsessi etappides. Säte seab tingimuse, mis peab koostatavas auditis või selle ajakohastamise töös sisalduma, et selle koostamise kulu oleks abikõlblik. Säte ei piira muid auditis sisalduda võivaid aspekte. Audit võib käsitleda reoveepuhastis nii energia- kui ressursikasutust laiemalt, sh settest biogaasi tootmist, elektrienergia tootmist, puhastusprotsesside jääksoojuse kasutuselevõttu jm energia- ja ressursisäästu võimalusi. Säte on vajalik, et tagada energiaauditi faktipõhisus ja vähendada määramatust auditi soovitude elluviimisel, sh prognoosida auditi alusel kavandatava investeeringuga saavutatavate tulemusnäitajate väärtusi.

Lõike 2 punktis 4 sätestatakse, et seadmete soetamine ja paigaldamine reoveepuhasti tehnoloogia parendamiseks on abikõlblik, kui see põhineb auditil või muul uuringul. Säte on vajalik, et tehtav investeering toetaks meetme eesmärgi saavutamist ning sellega saavutatav mõju tulemusnäitajale oleks prognoositav.

Lõikes 3 loetletakse mitteabikõlblikud kulud. Abikõlblikud ei ole teatud taotluse ettevalmistamisega seotud kulud ja konkreetse reoveepuhastiga mitteseotud või kergelt teisaldatavate seadmete soetamise kulu. Eelnõukohase määrusega ei võimaldata toetuse andmist biogaasi tootmiseks, elektrienergia tootmiseks ega jääksoojuse kasutuselevõtuks. Eelnõukohane määrus on suunatud reoveepuhastis puhastusprotsesside optimeerimisele elektrienergia kokkuhoiu saavutamiseks. Kui sellele tegevusele toetuse taotlejate huvi rauges ja toetusmeetmes on jätkuvalt vabu vahendeid, võidakse muuta toetuse andmise tingimusi ja kaaluda vajalike tegevuste abikõlblikuna käsitlemist. Säte võimaldab esmajoonel suunata toetust tegevusele, mis reoveepuhastuse energiatõhususe parandamisel on kõige kriitilisem – puhastusprotsessis kasutatava (elektri)energia kokkuhoiule. Lisaks võimaldab kapitalimahukate investeeringute välistamine rahastusmeetme algusfaasis piirduda toetuse andmisega VTAna, mis võrreldes muude riigiabi rakenduskeemidega on nii taotlejale kui ka rakendusasutusele väiksema administratiivse kuluga.

Paragrahvis 7 sätestatakse toetuse suurus ja toetusmäär. Toetuse maksimaalse suuruse määrab vee-ettevõtja vaba VTA jääk, sest toetust antakse VTAna. Seega ei saa ühele vee-ettevõtjale antav toetus ületada 750 000 eurot. Lõikes 2 sätestatakse toetuse maksimaalseks osakaaluks 50% projekti abikõlblikest kuludest. Seega võimaldab eelnõukohane määrus toetust anda ka väiksema toetusmääraga, nt olukorras, kus voo eelarve ei võimalda rakendada maksimaalset toetusmäära.

Määruse 3. peatükis sätestatakse nõuded taotlusele.

Paragrahvis 8 sätestatakse nõuded, millele taotlus peab vastama (lg 1) ja loetletakse andmed ja dokumendid, mida taotlus peab sisaldama (lg 2). Säte on aluseks e-toetuste süsteemis taotluste sisestusvormi loomiseks ning esitatud taotluste nõuetele vastavuse kontrollimiseks.

Paragrahvis 9 sätestatakse nõuded reoveepuhastuse energiaauditile. Lõikes 1 sätestatakse energiaauditi koostaja pädevusnõuded. Sätted on vajalikud nii reoveepuhastuse kui ka energiatõhususe valdkonna erialaspetsiifiliste kompetentsiga isikute kaasatuse tagamiseks.

Lõikes 2 loetletakse energiaauditi kohustuslikud osad. Sättega tagatakse, et investeeringu aluseks olev energiaaudit käsitleb reoveepuhasti energiatõhususe kõiki olulisi aspekte. Kui

reoveepuhasti kohta on juba tehtud energiaaudit, mis mõnda lõikes loetletud osa ei sisalda, või on osa aegunud, on eelnõukohase määruse alusel avatavast toetusmeetmest võimalik taotleda toetust ka varasema energiaauditi ajakohastamiseks. Punktis 6 nõutud energiasäästu ja kasvuhoonegaaside heite vähendamist tõendava arvutuskäigu esitamiseks avaldab rakendusüksus asjakohase arvutusvormi kodulehel hiljemalt taotlusvooru väljakuulutamisel.

Määruse 4. peatükis sätestatakse taotluse menetlemine.

Paragrahvis 10 sätestatakse nõuded taotluse esitamisele ja menetlemisele. Nõuete sisustamisel on lähtutud tavapärasest keskkonnatoetuste andmise praktikast, seejuures on sätestatud nõuded taotlusvooru väljakuulutamise, peatamise ja lõpetamise kohta (lg 1), taotluste esitamise (lg 2) ja taotluste rahuldamisotsuste tegemise järjekord (lg 3) kohta. Rakendusüksus teeb taotluste rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuseid nõuetekohaste taotluste esitamise järjekorras (lg 3). Kui taotluses esineb puudusi, annab rakendusüksus taotlejale kuni 20 tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks (lg 5). Seega ei sõltu taotluse rahuldamine teistest taotlustest ega vooru tähtajast ning on seetõttu taotlejatele kasulikum menetlusviis võrreldes tähtajalise taotlusvooriga, kus rahastusotsused selguksid pärast kõikide tähtjaks esitatud taotluste hindamist. Eelnõukohase määrusega sätestatud TAT võimaldab taotlejatel kiiremini asuda projekti ellu viima.

Lõikega 9 antakse rakendusüksusele õigus jätta taotlus rahuldamata, kui taotleja puuduseid ei kõrvalda. Koosmõjus lõigetega 3 ja 5 pikeneb taotluse projekti kohta rahastusotsuse tegemise aeg, kuid see ei mõjuta teiste taotluste kohta rahastusotsuse tegemist, sest taotlusi rahuldatakse nõuetele vastavate taotluste esitamise järjekorras (lg 3).

Paragrahvis 11 sätestatakse hindamiskomisjoni moodustamine ja hindamine. Hindamiskomisjoni moodustab ning komisjoni tööd koordineerib rakendusüksus. Nõuded hindamiskomisjoni moodustamise kohta on vajalikud selleks, et taotlusi hindaksid valdkonnas erialase pädevusega eksperdid ning samas oleks tagatud ja fikseeritud taotluste hindajate erapooletus ja konfidentsiaalsus. Lõigetes 4–7 sätestatakse hindamiskriteeriumid ja nende täidetaks lugemise asjaolud. Taotlusi hinnatakse kolme kriteeriumi alusel. Taotluste hindamine on vajalik, et vältida projektides põhjendamatuid tegevusi ja ülemääraseid kulusid ning tagada, et projektid oleksid kavandatud mõistlikus ajaraamistikus.

Paragrahvis 12 sätestatakse taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine. Taotluse rahuldamise eelduseks on taotluse ja taotleja vastavus kõikidele TAT nõuetele (lg 1). Paragrahvis sätestatakse tähtajad nii taotluse rahuldamise otsuse esitamiseks (lg 3) kui ka taotluse rahuldamata jätmise otsuse esitamiseks (lg 4) ning taotluse rahuldamata jätmise otsustes esitatav teave. Paragrahv on vajalik rakendusüksuse piisava tegevuskiiruse tagamiseks, et taotleja saaks asjakohase tagasiside tehtud otsuse kohta liigse viivituseeta.

Paragrahvis 13 sätestatakse taotluse osaline või kõrvaltingimustega rahuldamine. Taotletava toetuse summa ja projektis kavandatavate tegevuste sisu saab muuta ainult taotleja nõusolekul. Siiski võib see vajalikuks osutuda, kui vooru eelarve ei võimalda taotluse rahastamist taotletud summa ulatuses või kui projekti tulemused on võimalik saavutada säästlikumalt, sh tegevusi muutes. Samuti võib projekti hindamisel ilmnedas asjaolusid, et projektis on jäänud kavandamata mõni projekti tulemuse saavutamise jaoks oluline tegevus või tegevus, mis aitab projektiga saavutatud tulemusi laiemalt kasutusse võtta, nt tulemustest teavitamine, mõju hindamine arvuliselt vms. Säte on vajalik, et rakendusüksus saaks vajadusel seada rahastamise kõrvaltingimusi, mis parandavad projekti jätkusuutlikkust ning aitavad kaasa meetme eesmärgi saavutamisele.

Paragrahvis 14 sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamine. Taotluse rahuldamise otsuse muutmise või kehtetuks tunnistamiseni võivad viia nii taotleja

põhjendatud sooviavaldus kui ka rakendusüksusele ilmnenud asjaolud projekti elluviimise kohta. Säte on vajalik, et rakendusüksus saaks projektidelt, mida tähtaegselt ellu ei viida või kus osa toetusest jääb kasutamata, suunata rahalisi vahendeid teistele projektidele.

Määruse 5. peatükis sätestatakse toetuse saaja õigused ja kohustused.

Paragrahvis 15 sätestatakse toetuse saaja õigused saada rakendusüksuselt infot (lg 1) ja kohustus alustada riigihanke- või ostumenetlust kuue kuu jooksul abikõlblikkuse perioodi algusest (lg 2). Riigihanke- või ostumenetlusega alustamisele tähtaja seadmise eesmärk on vältida ülemääraseid viivitusi projekti elluviimisel, mille käigus hinnad võivad oluliselt kasvada ning taotluse rahuldamisel antud toetusest ei pruugi piisata projekti elluviimiseks.

Lõikes 3 sätestatakse toetuse saaja kohustused reoveepuhastuse energiaefektiivsuse investeeringute puhul. Säte on vajalik ehituslike tegevuste vastavuse tagamiseks ehitusseadustiku jt asjakohaste õigusaktidega, kliimamuutuse riskide arvestamiseks projekteerimisel ning toetuse abil soetatava või rajatava vara püsimise ja kasutuses hoidmise tagamiseks.

Paragrahvis 16 sätestatakse nõuded hanke korraldamiseks. Toetuse saajat kohustatakse esitama rakendusüksusele enne riigihanke või ostumenetluse algatamist riigihanke või ostumenetluse alusdokumentide kavandi (lg 1 ja 2). Pärast lepingu sõlmimist esitab toetuse saaja lepingu andmed e-toetuse keskkonnas (lg 3). Kui lepingut muudetakse, peab toetuse saaja lepingu muudatused rakendusüksusega kooskõlastama (lg 4). Rakendusüksusel on aega kavanditele ja muudatustele hinnangu andmiseks 10 päeva (lg 6). Sätted on vajalikud, et hanke- ja ostulepingutes oleks vajaduse korral võimalik põhjendatud muudatusi teha, kuid seejuures oleks rakendusüksusel võimalik õigeaegselt sekkuda, kui muudatused ei ole kooskõlas TATga või muude õigusaktidega.

Paragrahvis 17 sätestatakse nõuded toetuse kasutamise seotud aruannete kohta. Projekti lõpparuande esitab toetuse saaja e-toetuse keskkonnas (lg 1). Investeeringutoetuse puhul tuleb esitada ka järelaruanne igal projektile järgneval aastal viie aasta jooksul (lg 2). Paragrahvis on loetletud, millist teavet tuleb aruannetega esitada (lg 3). Nõuded on vajalikud projekti tulemuste ja säilitamiskohustuse täitmise kontrollimiseks.

Määruse 6. peatükis sätestatakse nõuded toetuse maksmise ja kasutamise kohta.

Paragrahvis 18 sätestatakse toetuse maksmine. Eelnõukohase määrusega võimaldatakse teha ettemaksu (lg 2). Ettemaks tehakse teenuseosutajale lepingu alusel koostatud ettemakse arve või samaväärse raamatupidamisdokumendi alusel. Ettemaks võimaldab toetuse saajal kasutada toetust sarnaselt kulude tekkimise ajalisele jaotusele. Ilma ettemaksu sätteta peaks toetuse saaja ettemaksuarvetega seotud kulu katma esmalt ise 100% ja seejärel investeeringu valmimisel saaks toetuse osa tagasi.

Lõikes 3 loetletakse dokumendid, mis toetuse saaja peab e-toetuste keskkonda üles laadima, et toetuse makset saada. Säte on vajalik, et võimaldada rakendusüksusel enne makse tegemist kontrollida kulude asjaolusid ning tagada, et toetust makstaks tegelike kulude alusel.

Paragrahvis 19 sätestatakse toetuse tagasinõudmine. Toetuse tagasinõudmise õigus tekib rakendusüksusel, kui toetuse saaja ei täida TATs ja rahastusotsuses esitatud nõudeid. Lõikes 2 on loetletud asjaolud, mille puhul toetust saab osaliselt või täielikult tagasi nõuda. Toetust saab tagasi nõuda kuni viie aasta möödumiseni projekti lõpust (lg 5). See on vajalik toetuse abil soetatud vara säilitamise ja sihipärase kasutamise kohustuse täitmise tagamiseks.

Määruse 7. peatükis sätestatakse vaidemenetlus. Paragrahvis 20 sätestatakse vaide esitamise ja menetlemise kord. Taotleja võib esitada vaide rakendusüksuse toimingute või otsuste kohta haldusmenetluse seaduses sätestatud korras.

3. Eelnõu vastavus ELi õigusele

Eelnõukohase määrusega kehtestatakse reeglistik toetuste andmiseks reoveepuhastite energiatõhususe edendamiseks. Määruse kinnitamisel ja seejärel määruse kohaselt taotlusvooru avamisel tekib vee-ettevõtjatel võimalus taotleda rahalist toetust reoveepuhastuse energiaauditite koostamiseks ja investeringuteks reoveepuhastites puhastusprotsesside automatiseerimiseks, optimeerimiseks jm ümberkorraldusteks, et säästa puhastusprotsessis tarbitavat elektrienergiat. Reoveepuhastite energiatõhususe parandamine on kooskõlas ELi mitme õigusaktiga, mille eesmärk on edendada säästvat arengut ja keskkonnakaitset. Euroopa Liidu Nõukogu ja Parlament on lähiajal vastu võtnud asulareovee direktiivi ümbersõnastust, millega suunatakse liikmesriike suuremale energiaefektiivsusele reoveepuhastites ja seatakse konkreetset eesmärgid elektrienergia netotarbe vähendamiseks⁹. Reoveepuhasti energiatarbe auditeerimine ning energiakasutuse optimeerimine on esimesed sammud energiatõhususe edendamisel ning seega on eelnõukohane määrus direktiivimuudatusega kooskõlas.

ELi veepoliitika raamdirektiiviga (2000/60/EÜ) on kehtestatud maismaa pinnavee, üleminekuvee, rannikuvete ja põhjavee kaitse raamistik. Direktiivi eesmärk on hoida ära ja vähendada reostust, edendada säästvat veekasutust, kaitsta ja parandada veekeskkonda ning leevendada üleujutuste ja põudade mõju. Eelnõukohase määrusega antakse toetust reoveepuhasti energiatõhususe edendamiseks ainult juhul, kui toetuse kasutamisega ei suurendata suublasse suunatava heitvee reostuskoormust (TAT § 4 lg 3 p 2). Seega on eelnõukohane määrus veepoliitika raamdirektiiviga kooskõlas.

Toetust antakse vähese tähtsusega abina. Eelnõu on kooskõlas Euroopa Komisjoni määrusega (EL) 2023/2832 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes¹⁰.

4. Määruse mõjud

Määrusega sätestatakse tingimused ja kord toetuste kasutamiseks meetme eesmärkide saavutamisele kaasa aitavate projektide elluviimisel. Elluviidavate projektide tulemusel väheneb reoveepuhastites tarbitav elektrienergia ning sellega paraneb vee-ettevõtjate võimalus pakkuda elanikkonnale taskukohaste hindadega ühiskanalisatsiooni teenust. Reoveepuhastite energiaauditite koostamise tulemusel saavad vee-ettevõtjad reaalsel mõõtmistulemustel põhineva ülevaate reovee puhastusprotsesside energiatarbist ja energia säästmise võimalustest, see võimaldab prioriseerida ja kavandada olulise energiasäästu saavutamiseks vajalikke investeeringuid. Elektrienergia tarbimise vähenemise kaudu väheneb CO₂ heide, mistõttu panustab meede kliimaeesmärkide saavutamisse.

5. Määruse rakendamiseega seotud tegevused, vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Toetuseks kasutatavad summad laekuvad riigi lubatud heitkoguse ühikute müügist ja need kajastatakse riigieelarves. Määruse alusel antava toetuse maht on määratud RES 2024–2027 perioodiks kogusummas 25 miljonit eurot¹¹. Määruse alusel avatavate taotlusvoorude mahu määrab taristuminister käskkirjaga. Määruse täitmise korraldamiseks vajalikud tegevused

⁹ Asulareovee puhastamise direktiivi 91/271/EMÜ ümbersõnastuse ettepanek 2022/0345(COD):

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7108-2024-INIT/en/pdf>

¹⁰ ELT L 2023/2832, 15.12.2023

¹¹ Riigi eelarvestrateegia 2024–2027. Tabel 83, lk 243–246.

<https://www.fin.ee/sites/default/files/documents/2024-02/State%20Budget%20Strategy%202024-2027.docx>

viiakse ellu meetme vahenditest. Määruse rakendamiseks tuleb toetusmeetme kohta avaldada infot rakendusüksuse kodulehel, luua taotlusvoor e-toetuste keskkonnas, hinnata taotlejate ja taotluste vastavust ning teha rahastamisotsuseid, vaadata üle projektide aruandeid ja maksetaotlusi ning teha toetuse väljamakseid. Toetuse andmisel taotlusvoorudes lähtutakse uusimast teadaolevast informatsioonist toetuseks kasutatavate vahendite mahu kohta.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks ministriumidele ja arvamuse avaldamiseks Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Vee-ettevõtete Liidule, Eesti Veeinseneride Liidule ja Eesti Ehitusinseneride Liidule. Seletuskirjale on lisatud kooskõlastustabel.

Arvestatud ja arvestamata jäetud märkuste ja ettepanekute tabel

Märkuste ja ettepanekute esitaja	Märkuste ja ettepanekute sisu	Arvestatud või arvestamata jätmise selgitus
Rahandusministeerium	§ 1 lg 2: ka tarbitava soojusenergia koguse vähendamine aitab kaasa energiatõhususele ning sedakaudu kliima- ja energiaeesmärkidele. Millistel kaalutlustel on siin keskendunud üksnes elektritarbe vähendamisele?	Selgitame: antud toetusmeede on fokuseeritud elektritarbe vähendamisele reoveepuhastites, et suunata vee-ettevõtteid puhastusprotsesside energiakasutuse tõhusamaks muutma. Seejuures võimaldab toetusmeede toetada ka reoveepuhastite energiakasutuse auditeid ning seejuures käsitleda lisaks elektrienergiakasutusele ka muid energia kokkuhoiu võimalusi. Kliimaministeerium ei välista tulevikus muude energia kokkuhoiu ehituslike ja tehniliste tegevuste toetamist täiendavate toetusmeetmete loomisega või antud toetusmeetme muutmisega. Senised reoveepuhastites tehtud uuringud on näidanud kõrget energiasäästu potentsiaali just puhastusprotsesside muutmises. Reoveepuhastite elektritarbe vähendamisele reoveepuhastites suunab ka ümbersõnastatav asulareovee puhastamise direktiiv, mille Euroopa Parlament ja nõukogu võtavad eeldatavasti vastu sügisel 2024.
	§ 1 lg 2: ühiskanalisatsiooni teenust pakutakse elanike kõrval ka ettevõtetele. Ettepanek täiendada teksti	Selgitame: kuigi teenuse hinna taskukohasusele kaasa aitamine mõjub positiivselt ka ühiskanalisatsiooni kasutavatele ettevõtetele, ei ole taskukohasuse mõiste laiendatav ettevõtetele. Teenuse hinna taskukohasus on elanike sissetulekute suhtes kasutatav mõiste. Taskukohasust arvestatakse protsendina majapidamiste netosissetulekust.
	§ 1 lg 3 p 1: miks mitte lisaks elektrienergia säästule ka nt kütte/jahutusenergia sääst?	Selgitatud esimeses selgituses.
	§ 1 lg 7: komisjoni määruse numbri eest tuleb kustutada tekst „nr“. Komisjoni määruse korrektne pealkiri on „komisjoni määrus (EL) 2023/2832 Euroopa liidu toimimise lepingu artiklite 108 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi	Arvestatud.

	pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes“.	
	§ 3 lg 3 p 2: "ärastatud reostuskoormuse" mõistet ei ole defineeritud eelnõus ega seletuskirjas. Üheselt mõistetavuseks palume lisada mõiste selgitus või asjakohane viide	Arvestatud. Seletuskirja lisatud mõiste selgitus ja viide.
	§ 2 lg 2: EL HKS enampakkumistulu kasutusel ei ole meetme elluviimise korraldaja ülesannete loend sama kui "Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduses" sätestatu. Üheselt mõistetavuse huvides ettepanek asendada mõiste "rakendusüksus" siin määruuses mõistega "elluviimise korraldaja" vmt.	Selgitame: mõiste „rakendusüksus“ kasutamine ei ole reguleeritud. Toetuse sihtgrupile on mõiste sisu hästi hoomatav, sest sihtgrupil on kokkupuude Euroopa Liidu erinevate perioodide ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduste alusel antud toetustega. Rakendusüksuse kohustused sisustab toetusmeetme määru. Mõistet „rakendusüksus“ on kasutatud ka teistes EL HKS enampakkumistulu kasutatavates toetusmeetmetes ning Kliimaministeeriumile teadaolevalt ei ole see toetusega seotud osapooltes segadust tekitanud.
	§ 3 lg 1: kas taotleja ettevõtlus- või omandivormile ei seata tingimusi?	Ei seata.
	§ 3 lg 2 p 1: kirjas on, et „taotleja maksu- või maksevõlg riigile ilma intressita ei ole suurem kui 100 eurot või see on ajatatud“. Palume täpsustada, millise seisuga.	Arvestatud. Punkti täpsustatud määratlusega „taotluse esitamise ajal“.
	§ 3 lg 2 p 3: kuna arvestatav osa EL toetusi suunatakse riigieelarve kaudu, siis on asjakohane sõnastust vastavalt muuta. Palume teksti parandada järgmiselt: „taotleja ei ole varem sama kulu hüvitamiseks riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisabi vahenditest raha saanud“.	Arvestatud.
	§ 3 lg 3: kas toetust võib taotleda ühe või mitme projektitaotluse kaudu, st kas iga reoveepuhasti energiatõhususe parandamiseks võib toetust taotleda ühe projektitaotluse kaudu?	Selgitame: projektitaotluste arv taotleja kohta ei ole piiratud. Samuti ei ole piiratud, mitme erineva reoveepuhasti energiatõhususe parandamiseks taotleja toetust taotleb.
	§ 4 lg 2: ettepanek muuta teksti järgmiselt: Meetme raames ei anta toetust sellise reoveepuhasti energiatõhususe tarbeks parandamiseks, mis on ette nähtud üksnes tööstus- või tootmisettevõtte vajadusteks.	Arvestatud.
	§ 5 lg 2: ei ole määratletud, mida loetakse "projekti alguseks". Palume see selgelt määratleda.	Selgitame: projekti algus ei vaja täiendavat määratlemist. Projekti algus määratakse taotluse rahuldamise otsusega vastavalt § 5 lõikele 1 koosmõjus lõikega 2.

	<p>§ 5 lg 3: eelnõus on kirjas „projekti abikõlblikkuse perioodi lõpp ei või olla hilisem kui 2032. aasta 31. detsember.“ Kas nii pikk periood on põhjendatud arvestades, et riigieelarve strateegias on meetme eelarve planeeritud aastateks 2024-2027?</p>	<p>Selgitame: reovee puhastusprotsessi muutmiseks seadmete paigaldamine võib hõlmata muuhulgas puhasti ümberehitamist, sh põhjalikke mõõdistustöid, projekteerimist, demonteerimist, hoone või rajatise ehitamist, seadmete ühendamist ja testkäitamisi ning seadistamisi. Toetuse kasutamisel tuleb toetuse saajal hinnata ka toetuse mõju tulemusnäitajate lõikes. Seetõttu võib esineda mitmeaastane nihe taotluse rahuldamise otsuse ja projekti lõppenuks lugemise vahel. Ülemäärase viivituse tekitamine projektiga alustamisel on ennetatud § 5 lõikega 2.</p>
	<p>§ 5 lg 3: kirjas on, et projekti abikõlblikkuse lõpp ei või olla hilisem kui 31.12.2032. Juhime tähelepanu, et vastavalt määruse eelnõu § 1 lõikele 7 on antav toetus üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamiseks antav vähese tähtsusega abi, mille andmisel järgitakse komisjoni määrust (EL) 2023/2832. Eelnimetatud määrus kehtib aga vaid kuni 31.12.2030, mistõttu ei saa pärast seda tähtaega enam teha taotluse rahuldamise otsuseid, kuid väljamaksete aeg ei ole piiratud. Palume vastava selgituse lisada seletuskirja.</p>	<p>Selgitame: toetuse andmise reeglistik on koostatud kehtivat komisjoni määrust (EL) 2023/2832 arvestades. Toetuse andmisel arvestab rakendusüksus sel hetkel kehtiva õigusruumiga. Kui määruse kehtimise ajal riigiabi andmise reeglistiku muutumine toob kaasa vajaduse toetuse reeglistiku muutmiseks, siis muudame toetusmeetme määrust.</p>
	<p>§ 6 lg 2 p 4: punktis viidatakse lõikele 4, kuid antud paragrahvis puudub lõige 4. Palume viite üle kontrollida.</p>	<p>Arvestatud. Viide muudetud.</p>
	<p>§ 7 lg 2: ettepanek kaaluda toetuse maksimaalse mahu sätestamist taotluse/projekti kohta, et meetme eelarvest jätkuiks enamate projektide elluviimise toetamiseks.</p>	<p>Selgitame: toetuse maksimaalne osakaal on 50% abikõlblikest kuludest, seega ei ole põhjust eeldada, et taotlejad paisutaksid projekti eelarveid üle kuludega, mida nad sisuliselt ei pea vajalikuks. Maksimaalne toetuse summa on piiratud vähese tähtsusega abi piirmääraga. Puudub vajadus toetuse summat täiendavalt piirata, sest see võib viia olukordadeni, kus energiaefektiivsuse saavutamiseks oluline investeering jääb tegemata.</p>
	<p>§ 7 lg 2: kas kogu Eestis on lubatud anda ettevõtetele sedalaadi tegevuseks toetust kuni 50% toetusmääraga? Kas on kaalutud toetusmäära diferentseerimist Eesti erinevate piirkondade ettevõtete vahel?</p>	<p>Selgitame: 50% toetusmäära ülempiir kehtestatakse üle Eesti ja kõikidele vee-ettevõtetele. Toetusmäära diferentseerimist on kaalutud, kuid taotlejate võrdse kohtlemise huvides seda antud toetusmeetmes ei rakendata.</p>
	<p>§ 7 lg 4: selguse huvides tuleks teksti täiendada, lisades, et vähese tähtsusega abi ülemmäär 750 000 eurot kehtib mistahes kolme aasta jooksul ühe ettevõtja kohta ning lisada ka ühe ettevõtja mõiste. Nt võiks lõike 4 tekst olla selline „Komisjoni</p>	<p>Arvestatud.</p>

	määruse (EL) 2023/2832 alusel ühele ettevõtjale antud vähese tähtsusega abi koos käesoleva määruse raames taotletava toetusega ei tohi mis tahes kolme aasta pikkuse ajavahemiku jooksul ületada 750 000 eurot. Üheks ettevõtjaks loetakse komisjoni määruse (EL) 2023/2832 artikkel 2 lõikes 2 nimetatud ettevõtjaid.“	
	§ 8 lg 1 p 4: kuna arvestatav osa EL toetusi suunatakse riigieelarve kaudu, siis on asjakohane sõnastust vastavalt muuta. Palume teksti parandada järgmiselt: „taotleja ei ole varem sama kulu hüvitamiseks riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisabi vahenditest raha saanud“.	Selgitame: lõikes on loetletud nõuded, millele taotlus peab vastama. Punktis 4 nõutud info aitab rakendusüksusel kontrollida taotluse vastavust § 3 lg punktiga 3. Ettepanekus on esitatud nõue taotleja tegevuse kohta. See on juba täidetud § 3 lg punktiga 3.
	§ 8 lg 2 p 4: kui toetuse andmise eeldusena on määratletud sellele nõudele vastavus, siis oleks asjakohane nimetada siin esitatava projekti ajakava realistlikkust, põhjendatust vms, mis võimaldab nt ebarealistliku või ülioptimistlikuna esitatud eesmärkide, tulemuste vms korral toetust mitte eraldada.	Arvestatud osaliselt, lisatud hindamiskriteeriumid. Selgitame: rakendusüksusel on õigus seada kõrvaltingimusi ning rahastada projekti osaliselt või teha taotluse mitterahuldamise otsus. Rakendusüksusel on õigus ka toetust osaliselt või täielikult tagasi nõuda. § 8 lg 2 sätestab, milliseid andmeid peab taotleja esitama: punkti 4 kohaselt kirjeldab ta projekti tegevusi, mis peavad vastama toetuse andmise eesmärgile, ja punkti 5 kohaselt peab ta esitama tegevuste elluviimise ajakava koos nõutud kirjeldustega. Vastavaks tunnistatud taotlusi (§ 10 lg 6 ja 7) hinnatakse § 11 alusel (vt lg 4-7),
	§ 8 lg 2 p 12: palume teksti täiendada järgmiselt: „...kui arvutuskäik ei sisaldu taotlusele lisatud energiaauditi tulemuses“.	Arvestatud.
	§ 9 lg 3 p 7: palume viia punkti sõnastus kooskõlla § 4 lg 3 sõnastusega ja täiendada teksti järgmiselt: „...mitte suurendada heitveega suublasse suunatavat reostuskoormust ega kasvahoonegaaside netoheidet“.	Selgitame. Toetuse saaja esitab nii kui nii kasvahoonegaaside heite vähendamist tõendava arvutuskäigu vastavalt § 9 lg 3 punktile 6.
	§ 10 lg 2: eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, kas on kaalutud ning miks ei eelistata korraldada tähtjalisi taotlusvoore? Eeldusel, et toetuse taotlejate arv ja taotletav toetusmaht kokku võib ületada meetme eelarvet, ei pruugi jooksva taotlemise tulemusel ("kes ees, see mees" põhimõttel) eraldatav toetus tuua kaasa samaväärset mõju energiatõhususele (energiatarbe vähendamisele) kui tähtjaliste taotlusvoorude tulemusel	Selgitame. Valitud on jooksva taotlemisega taotlusvoor, sest see ei tekita kunstlikult ajalist survet taotlejatel taotluse esitamisel. Juhul kui taotlemise intensiivsus vooru jooksul raugneb, saab määrust muuta, laiendades toetatavate tegevuste nimistut. Eelnõukohase toetatavate tegevuste nimistu puhul ja vähese tähtsusega abi piirmäära arvestades, ei ole toetuse eelarve kiire ammendumine tõenäoline.

	toetuse eraldamine suurima kulutõhususega tegevuste toetamiseks.	
	§ 10 lg 5: kas sellest lühemat menetlusaega ei ole võimalik saavutada, et saaks toetust saavaid projekte võimalikult kiirelt ellu viima hakata ja seeläbi energiatõhusust kiiremini parandada?	Selgitame. Enamasti toimubki menetlemine palju kiiremini. Tähtaeg on maksimaalne aeg, mille jooksul tuleb taotlus menetleda.
	§ 10 lg 5: ettepanek kasutada toetuse andmise tingimustes läbivalt, kas kalendripäeva või tööpäeva. Nt § 10 lg 5 on kirjas „60 kalendripäeva“, § 12 lg 3 on kirjas „3 tööpäeva“, § 14 lg 4 on kirjas „30 päeva“ jne.	Arvestatud osaliselt. Lühematel ajavahemikel on kasutatud tööpäevasid, et nädalavahetused ja riigipühad ei tekitaks segadust. Pikematel ajavahemikel on kasutatud kalendripäeva, sest nii ajavahemik paremini hoomatav. § 14 lg 4 korrigeeritud „30 kalendripäeva“
	§ 11 lg 1: kirjas on, et „Rakendusüksus moodustab nõuetele vastavate taotluste hindamiseks hindamiskomisjoni, mille koosseisu kuulub vähemalt üks ministeeriumi ja kaks rakendusüksuse nimetatud liiget“. Palume täpsustada, milline ministeerium hindamiskomisjoni liikme nimetab (ilmselt Kliimaministeerium).	Arvestatud.
	§ 12: vastavalt konkurentsiseaduse § 33 lõikele 4 ⁴ on abi andja vähese tähtsusega abi andmise korral kohustatud abi andmise otsuses märkima, et antav abi on vähese tähtsusega abi komisjoni vastava määruse tähenduses. Eelnõu § 12 lõikes 5 on küll sätestatud, mis info märgitakse taotluse rahuldamata jätmise otsuses, kuid puudub lõige taotluse rahuldamise otsuses oleva info kohta. Palume lisada säte, kus on kirjas, milline info taotluse rahuldamise otsuses märgitakse, sh asjaolu, et antav toetus on vähese tähtsusega abi komisjoni määruse (EL) 2023/2832 tähenduses.	Selgitame. Seadusega kehtestatud kohustused ei vaja määruuses dubleerimist.
	§ 17 lg 2: palume täpsustada, kas projekti lõppemiseks loetakse nt lõpparuande esitamine, selle kinnitamine või lõppmakse tegemine?	Selgitame. Projekt loetakse lõppenuks pärast lõpparuande kinnitamist ja toetuse saajale viimase väljamakse tegemist (§ 5 lg 4).
	Seletuskirjas § 1 seletav osa: seletuskirjas tuleb välja tuua, milliste strateegiliste dokumentide eesmärkidesse toetus panustab, samuti tuleks välja tuua, millise programmi ning programmi tegevuse eesmärke toetus aitab saavutada.	Arvestatud.

	Seletuskirjas lk 1 viimane lõik: viidatakse elektrienergia hinnale, kuid ei ole selgitatud, miks keskendutakse energiatarbe vähendamisel üksnes elektritarbe vähendamisele.	Selgitatud esimeses selgituses.
	Seletuskirjas lk 2 esimene lõik: Veeteenuseid osutatakse mitte ainult elanikele, vaid ka äritarbijatele (ettevõtetele-asutustele). Palume teksti täiendada.	Selgitatud teises selgituses.
	Seletuskirjas lk 3 kolmas lõik: kirjas on järgmine: „TATga eesmärgiks seatud energiatõhusust ei tohi saavutada suurema veereostuse või suurema kasvuhoonegaaside netoheite hinnaga“. Palume korrigeerida sõnastust, pigem "ei ole toetuskõlblik" saavutada. Kui vee-ettevõtte teeb investeeringuid oma vahenditest ja nende tulemusel suureneb energiatõhusus/väheneb energiatarve suurema KHG netoheite hinnaga, siis siinse määrusega seda otseselt keelata ei saa.	Arvestatud.
	Seletuskirjas § 6 lg 2 p 4 selgitav osa: palume täpsustada sõnastust järgmiselt: „Säte on vajalik, et tehtav investeering toetaks meetme eesmärgi saavutamist ning sellega saavutatav <i>mõju tulemusnäitajale</i> oleks prognoositav.“	Arvestatud
	Seletuskirjas § 6 lg 3 selgitav osa: ettepanek teksti muuta järgmiselt: „Kui sellele tegevusele toetuse taotlejate huvi raages ja toetusmeetmes on jätkuvalt vabu vahendeid, võidakse muuta toetuse andmise tingimusi ja kaaluda vajalike tegevuste abikõlblikuna käsitlemist. Säte võimaldab esmajoonel suunata toetust tegevusele, mis reoveepuhastuse energiatõhususe parandamisel on kõige kriitilisem – puhastusprotsessis kasutatava (elektri)energia kokkuhoiule.“ Palume ka seletuskirjas põhjendada, miks ei peaks arvestatama muude energialiikide kokkuhoidu.	Arvestatud osaliselt. Sõnastust muudetud. Täiendav põhjendamine ei ole vajalik. Seletuskirjas on viidatud ka varasematele uuringutele, mis elektrienergia kokkuhoiu võimalusi, sh puhastusprotsesside optimeerimise vajadust käsitlevad.
	Seletuskirjas § 10 selgitav osa: palun selgitada, millistel kaalutlustel on eelistatud lõpptähtajata (n-ö jooksvat) taotlemist tähtajalistele taotlusvoorudele (mis võimaldaks taotluste hindamise tulemusel eraldada toetust suurima kulutõhususega projektidele).	Selgitame. Seletuskiri selgitab määruse ülesehitust, sätete sisu ja vajalikkus. Seletuskiri ei pea selgitama kõiki kaalutlusi, millega on sätete sisuni jõutud. Jooksva voo valik on selgitatud lk 12.
	Seletuskirjas osa 3 (viimane lõik): viidatud on kehtetule komisjoni määrusele (EL) 360/2012. Palume viidata kehtivale	Arvestatud.

	komisjoni määrusele (EL) 2023/2832 ja muuta ka allmärkuses 9 olevat avaldamisviidet.	
Riigi Tugiteenuste Keskus	Palun üle kontrollida eelnõu § 1 lg 6 Eesti 2035 näitajad. Praegused näitajad on „ressursitootlikkus“ ja „tööjõu tootlikkus osakaaluna ELi keskmisest“. Kuna rahastatakse energiatõhusust, siis ressursitootlikkus on teine näitaja ning ei pruugi üldse energiat katta. Pigem sobiks CO2 põhine näitaja.	Arvestatud. Näitajaks valitud kasvuhoonegaaside netoheite kogus.
	Eelnõu § 3 lg 2 p 3 ja 4 – soovitus eelnõu seletuskirjas selgitada, millistele andmetele tuginedes rakendusüksus nõuete täitmist kontrollib.	Selgitame. Rakendusüksuseks on SA Keskkonnainvesteeringute Keskus. Rakendusüksuse tavapraktikaks on punktis sätestatud topeltrahastuse vältimise kontrollimine. Kontrolli teostamist toetab e-toetuse keskkonna automaatkontrollide süsteem. Küsimuste korral saadab RÜ päringud (taotlejale, teised RÜd vm asutused). Kontrolli hõlbustamiseks on toetuse reeglistikus nõue taotluse koosseisus andmete esitamiseks selle kohta, kui taotleja on saanud projektile muid toetusi (§ 8 lg 1 p 4).
	Eelnõu § 4 lg 1 - eelnõud lugedes jääb hetkel ebaselgeks, kas toetust võib taotleda ka üksnes energiaaudit läbiviimiseks või peab auditile järgnema ka investeering. Pelgalt auditi läbiviimine toetuse andmise eesmärgi, vähendada vee-ettevõtetes reoveepuhastusele kulutatava elektrienergia hulka, saavutamisse ei panusta. Seega soovitame eelnõu sõnastust täpsustada.	Selgitame. Eelnõus puuduvad piirangud, mille kohaselt saaks toetust anda ainult juhul, kui kõiki toetatavaid tegevusi tehakse samas projektis. Auditite koostamine aitab eesmärgi saavutamisele kaasa, sest toetuse saajal tekib selge ettekujutus investeeringu vajadusest. Auditi olemasolu on ka eelduseks samast meetmest investeeringule toetuse taotlemisel. Eelnõu kohaselt ei toetata projekte, mille tegevused meetme eesmärgi saavutamisele kaasa ei aita.
	Eelnõu § 2 lg 4 ja § 7 lg 1 on osaliselt kattuvad. Soovitame dubleerimist vältida.	Arvestatud.
	Soovitame täpsustada taotluste hindamist puudutavat regulatsiooni. Eelnõu § 10 lg 4 kohaselt koosneb taotluste menetlemine lisaks taotluse ja taotleja nõuete vastavuse kontrollist ka taotluse hindamisest. Samal ajal eelnõu § 12 lg 1 kohaselt teeb rakendusüksus taotluse rahuldamise otsuse, kui on täidetud kõik määruses taotlejale ja taotlusele esitatud nõuded. Seega taotluste hindamist justkui ette nähtud ei ole ja ka hindamiskriteeriume määruses ei sätestata. Samal ajal on § 11 sätestatud nõuded hindamiskomisjonile.	Arvestatud.

	Märkus eelnõu § 6 lg 2 p 4 sõnastuse kohta, milles viidatakse lõikele 4. Ebaselgeks jääb, millise §-i lõikele 4 viidatakse, sest §-is 6 on sõnastatud kolm lõiget.	Arvestatud.
	Eelnõu § 20 lg 2 on vastuolus HMS-iga, kohustusliku kohtueelse vaidemenetluse saab kehtestada üksnes seaduse alusel, AÕKS seda võimalust ei anna.	Arvestatud.
	Taotleja või tema seadusliku esindaja nõue varasema karistatuse kohta KarS teatud sätete alusel võib loetellu lisada ka § 209.1 (hankekelmus Euroopa Liidu finantshuve kahjustades).	Arvestatud.
	Toetuse andmise tingimustes kasutatakse korduvalt mõistet ostumenetlus (§ 15 lg 2, § 16 lg 2, § 18 lg 3 p 2), kuid ostumenetluse mõiste on defineerimata. Samuti ei ole eelnõus kirjeldatud, kes ja millal peab ostumenetluse korraldama. Puuduvad ka nõuded, kuidas ostumenetlus tuleb korraldada.	Arvestatud. Täiendatud § 15 lg 2.
	Seletuskirjas on §-i 16 kohta selgitatud, et dokumentide kavandite RÜ-le eelnevaks hindamiseks esitamise eesmärk on see, et RÜ saab vajaduse korral juhtida toetuse saaja tähelepanu võimalikele vigadele või ebakõladele dokumentides. Kuna eelnõus ei ole ostumenetlusele ette nähtud mitte mingeid tingimusi, siis ei ole ka RÜ-l võimalik ostumenetluse dokumentide kavandi või ostulepingu muudatuse eelnõu kohta tagasisidet anda.	Arvestatud. § 16 muudetud, lisatud lõige 3.
	Eelnõu § 19 lg 2 p 7 alusel on võimalik toetust tagasi nõuda, kui toetuse saaja on rikkunud riigihangete seadust ja sellega võis kaasneda mõju hankelepingu maksumusele. Kui eelnõus kehtestatakse tingimused ostumenetluste läbiviimiseks koos selgitusega, millised toetuse saajad peavad neid nõudeid järgima, siis tuleb täiendada ka eelnõu § 19 lg 2 p-i 7 ja lisada võimalus nõuda toetust tagasi ka siis, kui rikutud on ostumenetluse läbiviimist reguleerivaid sätteid ja selle rikkumisega võis kaasneda mõju hankelepingu maksumusele.	Arvestatud.
	Selguse huvides tuleb eelnõus kehtestada tingimus, et toetuse saaja on kohustatud järgima riigihangete seadust, kui ta on hankija riigihangete seaduse tähenduses. Nimelt ei selgu eelnõu	Selgitame. Toetuse kasutaja peab täitma kõiki asjakohaseid seaduseid, neid ei pea määruses eraldi loetlema. Rakendusüksusel on õigus

	§ 19 lg 2 p-ist 7, kas määruse andja tahe on, et toetust võib tagasi nõuda kõikide võimalike riigihangete seaduse nõuete rikkumiste korral, millega võis kaasneda mõju hankelepingu maksumusele.	toetust osaliselt või täielikult tagasi nõuda, kui toetuse saaja ei täida taotluse rahuldamise otsuses või õigusaktides sätestatud (§ 19 lg 2 p 3).
Eesti Vee-ettevõtete Liit	Teeme ettepaneku kustutada määruse eelnõu § 6 lg 3 punktid 4 – 6. Nimetatud punktid ei toeta biogaasi tootmisvõimekuse loomist, soojusenergia kasutuselevõttu ega ka elektrienergia tootmise seadmete soetamist. Teisisõnu on eelnõuga välistatud kõik tegevused, mis oleksid elektrikatkestuste korral olulised puhastusprotsessi toimekindluse tagamiseks. See avaldab otsest negatiivset mõju ka puhastusprotsessidele, kuigi määruse üheks eesmärgiks on mitte suurendada heitveega suublasse suunatavat reostuskoormust.	Selgitatud esimeses selgituses, samuti seletuskirjas lk 4.
	Meie hinnangul põhjustavad eelnõu § 6 lg 3 punktid 4 – 6 otsest negatiivset mõju suubla reostuskoormusele ning on vastuolus määruse § 1 lg-ga 2, mille kohaselt toetuse andmise eesmärk on vähendada vee-ettevõtetes reoveepuhastusele kulutatava elektrienergia hulka.	Selgitame. Selliseid projekte, mille elluviimisel suubla reostuskoormus suureneb, ei toetata (§ 4 lg 3 p 2). Toetatavate tegevuste ning mittetoetatavate tegevuste loetlemine ei ole vastuolus toetuse andmise eesmärgiga vähendada reoveepuhastusele kulutatava elektrienergia hulka. Reoveepuhastite auditite tulemustes on ilmnunud olulised elektrienergia kokkuhoiu võimalused puhastusprotsessides endis. Seetõttu on toetuse andmise algfaasis mõistlik hoida fookust puhastusprotsesside optimeerimisel. Juhime ka tähelepanu asjaolule, et reoveepuhastite energiaauditites võib energia kokkuhoiu võimalusi käsitleda laiemalt kui ainult puhastusprotsessidega seotult.
Eesti Veevarustuse ja Kanalisatsiooni Inseneride Selts	<i>Määruse § 6. Abikõlblikud kulud (3) Abikõlblikud ei ole järgmiste tegevuste kulud: 4), 5), 6) välistavad biogaasi, soojusenergia, elektrienergia tootmiseks tehtavad kulutused.</i> Meie hinnangul on need tegevused kõige efektiivsemad reoveepuhastuse energiatõhususe edendamiseks, mis lõpptulemusena vähendavad ühiskanaliseerimise teenuse hinda.	Selgitatud esimeses selgituses.
	§ 9 lõike 1 sõnastus on kehv – kas on mõeldud, et ettevõttel peab olema projekteerimisalane majandustegevuse teade tegevusala liigil „Ühisveevärk ja kanalisatsioon“?	Arvestatud. Tegevusala nõue kustutatud, täpsustatud kutsenõuded meeskonnas.
Eesti Jõujaamade ja Kaugkütte Ühing	Tekitab küsimusi, et miks välistatakse juba eos jääksoojuse kasutuselevõtt (§ 6 p 3 lg 5) kui see aitab puhastis energiat kokku hoida ning vähendab kasvuhoonegaaside heidet? Sellist	Selgitatud esimeses selgituses. Juhime ka tähelepanu asjaolule, et reoveepuhastite energiaauditites võib energia kokkuhoiu võimalusi käsitleda laiemalt kui ainult puhastusprotsessidega seotult.

	soojust on võimalik kasutada puhasti kompleksi siseselt, kuid tõenäoliselt oleks seda võimalik kasutada ka mujal kasvõi kaugküttesüsteemis.	
MTÜ Eesti Kütte- ja Ventilatsiooniinseneride Ühendus	<p>Ettepanek "§ 9. Reoveepuhastuse energiaauditile esitatavad nõuded" jätta välja esimene lõige:</p> <p><i>(1) Energiaauditi koostajal peab olema majandustegevuse registris kehtiv projekteerimisalane majandustegevuse teade tegevusala liigil „Ühisveevärk ja kanalisatsioon“.</i></p> <p>Meie arvates tundub see põhjendamatult piirav. Ministeerium võiks uurida, mitu Eestis üldse on ettevõtteid, kus on tööl tase 7 energiatõhususe spetsialist ja mis omavad sellist registreeringut. Väga kahtlane, et neid on rohkem, kui ühe käe sõrmedel üles võib lugeda. Üldiselt energiaauditite koostajad ei tegele kanalisatsiooni projekteerimisega ja energiaauditi tegemiseks see pole ka vajalik.</p>	Arvestatud. Tegevusala nõue kustutatud, täpsustatud kutsenõuded meeskonnas.